

Úprava tabuliek

Tabuľka je formou organizovaného usporiadania informácií do vymedzenej plochy, ktorá sa člení na bunky. Každá bunka (políčko) tabuľky prislúcha určitému riadku a určitému stĺpcu. Tabuľka sa využíva na prehľadné usporiadanie údajov o väčšom množstve subjektov, pričom každý subjekt je charakterizovaný určitými parametrami (vlastnosťami).

Vyhotovenie tabuľky podľa zadania je súčasťou štátnej skúšky z kancelárskeho písania na počítači a korešpondencie, ktorú vykonáva Katedra pedagogiky Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave. Hoci úprava tabuliek nie je normatívne upravená, platia určité pravidlá, ktoré treba pri ich vyhotovovaní dodržať.

Ak tabuľka nie je súčasťou textového dokumentu a uvádza sa na samostatnom papieri bez sprievodného textu, umiestňuje sa do horizontálneho stredu papiera.

Správne vyhotovená tabuľka musí byť **vecne správna a zrozumiteľná**. Musí byť **presná** – číselné údaje musia byť v tabuľke bezchybné, inak stráca svoju dokumentárnu hodnotu. Správna tabuľka musí byť **jednoznačná**; nesmie umožňovať chybný výklad. Obsahuje presné určenie doby platnosti údajov. Merné jednotky sa píše v skrátených podobách (značkách), ktoré sú všeobecne známe. Charakteristickým znakom tabuľky je **úspornosť** - nesmie v nej byť vynechaný žiadny dôležitý údaj a zároveň sa nemá žiaden údaj zbytočne opakovať. **Prehľadnosť** treba zabezpečiť tým, že riadky sú dostatočne graficky oddelené, a to vodorovnou čiarou alebo väčšou medzerou. Dôležitá je aj **estetická stránka** tabuľky – má byť správne umiestnená v priestore, nemá byť príliš stiesnená, vyhotovená rovnakým typom stojatého písma.

Názov tabuľky sa umiestňuje v horizontálnom strede nad tabuľkou, maximálne dva riadky nad jej horným okrajom, t. j. vo vzdialenosti 0,5 – 1 cm (medzera najmenej vo veľkosti 6 bodov).

Názov tabuľky:

- sa začína veľkým písmenom a zvýrazňuje sa (spravidla tučným písmom),
- môžeme v prípade dlhšieho názvu rozdeliť do viacerých riadkov podľa logických celkov,
- nesmie presahovať šírku rámčeka tabuľky,
- nekončí bodkou.

Mernú jednotku údajov z tabuľky uvádzame **nezvýraznene** v zátvorke za názvom alebo pod názvom v jeho horizontálnom strede, avšak len v tom prípade, keď všetky číselné údaje v tabuľke sú uvedené v rovnakej mernej jednotke.

Pred mernú jednotku dávame predložku „v“, napr. v tis. €, v osobách, v mg. Ak sú údaje v stĺpcoch vyjadrené v rôznych merných jednotkách, uvádzame príslušnú mernú jednotku v zátvorke priamo v záhlaví stĺpca.

Ak sa údaje v tabuľke týkajú **rovnakého sledovaného obdobia** (napr. jedného kalendárneho roka), sledované obdobie sa uvádza v názve tabuľky alebo v zátvorkách za názvom, resp. v horizontálnom strede pod ním. Poznámka uvedená v zátvorkách sa nezvýrazňuje.

Nie je prípustné spájať v zátvorkách dve poznámky, napr. o sledovanom období a o mernej jednotke. Údaj o sledovanom období sa v takomto prípade uvedie v názve tabuľky.

Záhlavie je prvým riadkom tabuľky a tvoria ho názvy jednotlivých stĺpcov. Uvádzajú sa v jednotnom čísle (okrem pomnožných podstatných mien alebo ukazovateľov obvykle uvádzaných v množnom čísle, napr. tržby) a píše sa s veľkým začiatočným písmenom. Názvy položiek textového stĺpca sa zarovnávajú zľava, názvy číselných stĺpcov sa centrujú a od ohraničujúcich zvislých liniek sa oddeľujú najmenej jednou medzerou, resp. 1 mm. Od údajovej časti tabuľky sa záhlavie oddeľuje súvislou čiarou. Zložitejšie tabuľky majú záhlavie zložené zo stĺpcov a podstĺpcov, ktorých názvy oddeľujeme súvislou linkou.

Prvý stĺpec zľava je **textový** a označuje obsah riadkov. Názvy položiek píšeme nezvýraznene s veľkým začiatočným písmenom a zarovnávame ich podľa ľavej zvislice – text necentrujeme. Pri jednoriadkových položkách textového stĺpca zvolíme riadkovanie 1,5 a medzi jednotlivými položkami môžeme použiť vodorovnú linku. Ak sú názvy položiek dlhé, rozdelíme ich do viacerých riadkov podľa logických celkov. Na vyjadrenie spolupatričnosti riadkov použijeme jednoduché riadkovanie. Jednotlivé položky textového stĺpca sa graficky oddeľujú vodorovnou linkou alebo väčším rozpätím riadkov, napr. riadkovaním 1,5 – 2. Číselné údaje k nim prislúchajúce umiestnime na úroveň druhého alebo posledného riadka, vhodnejšie však je umiestniť ho centrovane (zvisle) na výšku názvu položky.

Ak sa niektorý stĺpec člení na ďalšie **podstĺpce**, ich názvy sa píše s malým začiatočným písmenom; považujú sa za pokračovanie vety. Názvy ukazovateľov nižšieho stupňa sa obvykle uvádzajú výrazom „v tom“, alebo „z toho“. Výraz „v tom“ sa používa vtedy, ak výber položiek je úplný. Ak úplný nie je, označuje sa „z toho“.

Druhý a ďalšie stĺpce nazývame **číselné**. V tabuľke umiestňujeme číselné údaje, ktoré sú uvedené v rovnakej mernej jednotke, **rádovo pod sebou** (jednotky pod jednotkami...), pričom dodržiavame členenie po trojčísliach vľavo i vpravo od desatinnej čiarky pomocou medzery. Radenie jednotiek pod sebou nedodržiavame vtedy, ak sú v riadkoch údaje, ktoré sa týkajú rozličných menových jednotiek – vtedy ich umiestňujeme do stredu bunky.

Šírka číselného stĺpca sa určuje podľa najdlhšieho číselného údajja, ktorý sa od zvislých liniek oddeľuje najmenej jednou medzerou (1 mm). Ak stĺpce obsahujú rovnorodé údaje, majú rovnakú šírku.

Zaokrúhlené čísla (napr. údaje uvádzané v tisícoch) nepíšeme s desatinnou čiarkou a dvomi pomlčkami, pretože nejde o presné čísla. Pri nerovnakom počte desatinných miest po desatinnej čiarky sa číselné údaje zarovnávajú podľa desatinnej čiarky.

Všetky riadky v stĺpcoch musia byť vyplnené, a to buď číslom alebo niektorým z týchto symbolov:

- | | |
|----------|--|
| x | údaj nie je možný z logických dôvodov (nelogický údaj), |
| • | údaj nie je k dispozícii alebo nie je spoľahlivý (v niektorých zdrojoch sa uvádza symbol „n“), |
| – | jav sa nevyskytol, |
| 0 (nula) | číselný údaj je menší ako polovica zvolenej mernej jednotky. |

Nulu zarovnávame pod jednotky, ostatné symboly sa centrujú.

Posledným riadkom tabuľky býva **sumárny riadok**, ktorý obsahuje súčty údajov v jednotlivých stĺpcoch. Od predchádzajúcich riadkov ho **vždy oddeľujeme súvislou vodorovnou linkou**.

V prípade, že tabuľka obsahuje údaje o vývoji určitých ukazovateľov za dlhšie časové obdobie, označenie rokov tohto obdobia uvádzame – podobne ako v grafoch - vzostupne zľava doprava v stĺpcoch, nie v riadkoch.

Odporúča sa písať všetky údaje v tabuľke stojatým písmom rovnakej veľkosti, a to spravidla 12 bodov; menšie písmo spôsobuje nedostatočnú prehľadnosť. V tabuľkách sa vyhýbame druhom písma (fontom) s pätkami (napr. Times New Roman), ktoré majú rozličné hrúbky ťahov a sú v tabuľkách menej vhodné pre svoju horšiu čitateľnosť.

Poznámky obsahujú vysvetlivky alebo dopĺňajúce informácie. Píšu sa pod tabuľkou, pričom vynecháme jeden voľný riadok a zarovnáme od ľavej zvislice ohraničenia tabuľky. Uvádzajú sa slovným označením Poznámka alebo Pozn. a po dvojbodke píšeme text s veľkým začiatočným písmenom, na konci vety je bodka. Poznámka by svojou dĺžkou nemala presiahnuť šírku tabuľky. Ak je text poznámky dlhší, rozdelíme ho do dvoch alebo viac riadkov.

Údaje tabuľky môžu byť výsledkom našej práce alebo ich čerpáme z rozličných **zdrojov**, napr. zo štatistickej ročenky, z odborných časopisov alebo z dennej tlače. Zarovnáваме ich od ľavej zvislice pod tabuľkou a po vynechaní jedného voľného riadka. Za slovným označením **Zdroj:** začíname písať malým písmenom pri uvádzaní napr. webovej stránky alebo veľkým písmenom v prípade, že píšeme názov publikácie alebo časopisu, pričom na konci **nepíšeme bodku**.

Spotreba vybraných druhov potravín v SR na obyvateľa (v kg)

Ukazovateľ	Rok		Odporúčaná dávka
	2006	2007	
Mäso	69,3	64,4	55,5
Mlieko a mliečne výrobky	193,8	175,0	220,0
Obilniny	108,5	103,0	103,0
Cukor	36,6	34,2	26,0
Vajcia	17,9	17,7	13,2

Ing. Mária Kuláková
Katedra pedagogiky NHF EU v Bratislave